

Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği'nin Çukurhisar Çimento Fabrikası İstihsalâtı Hakkındaki Açıklaması

Eskişehir Çukurhisar Çimento Fabrikasının Türk normlarına uymayan bir kısım çimento istihsal ettiğine dair gazete haberleri, vaki meslektaş ve Oda müracaatları muvacehesinde T.M.M.O.B. bir taraftan millî servetlerimiz diğer taraftan mezkûr Çimento fabrikası istihsalini istimal mevkiinde bulunan mensuplarımız ve nihayet hususi teşebbüsün güzel örneklerinden birisi telâkki edilen fabrikanın itibarını nazarı dikkate alarak keyfiyetin meslek yönünden tetkik ettirilmesini kararlaştırmıştır.

Bu maksatla Kimya, İnşaat, Maden Mühendisleri ve Mimarlar Odası temsilcilerinden teşkil kılınan komisyonun yaptığı hazırlık çalışmalarını müteakip fabrika mahallinde incelemelerine devamla 5.11.1958 gününde Birliğimize tevdi ettiği rapora göre,

1 — Fabrika tesisleri:

Fabrika ve elektrik tesisleri dünyaca meşhur ve muteber firmalar tarafından teslim ve monte edilmiş olan bilâhare kat'i kabul muamelesi de yapılarak işletmeye alınmıştır. Bu tesislerin fennin icaplarına uygun, istenilen kapasitede ve şartlarda çimento istihsaline müsait olduğu görülmüştür. Çamur siloların da çamurun oturduğu ve çimento silolarından muntazam surette çimento çekilemediği vesair hususlar iyi vasıfta çimento istihsaline mâni telâkki edilmemiştir.

2 — Laboratuvarlar:

Yapılan incelemeler sırasında kalite kontrol ve ter-tip ayarlamalarında en mühim unsur olan labratuvarların lüzumlu alât ve teçhizatı havi olmasına mukabil teknik şartları haiz bulunmadığı ve mühmel olduğu, fiziki ve kimyevi muayene mahallerinin ayrılmaması mahzurlu olarak görülmüştür.

3 — Ham Madde ve Mahrukat:

Mevcut ham maddelerin matlup çimento imaline elverişli olduğu ve bir müşkilin de mevcut olmadığı anlaşılmıştır. Fabrikada mahrukat olarak tetkik tarihine kadar kullanıldığı bildirilen linyitin yüksek olan kül miktarı ise, çamurdan ayarlamalar yapmak suretile normal vasıfta klinker imali mümkün olduğundan mühim görülmemiştir. Mahrukat sebeble evsafı bozabilmek kükürdün ve kül terkininin nazara alınıp alınmadığı hususu, kayıtlar görülmediğinden, tesbit olunamamıştır.

4 — İşletme rejimi:

Tetkikin yapıldığı 22.10.1958 gününde fabrika işletilmemekte olduğu çamur ve klinker imalâtı durdurulmuş bulunduğu cihetle işletme rejimi hakkında herhangi bir kanaate sahip olunamamıştır.

5 — İstihsal edilen çimontonun vasıfları:

Fabrika imalâtı üzerinde yapılmış olan tecrübelere dair laboratuvar kayıtlarına mukabil tarafımızdan temin olunan muhtelif tarihli başka laboratuvar raporlarına nazaran fabrika imalâtı çimentolardan Türk normlarına uymayanların bulunduğu anlaşılmakta ez-cümle tetkikatin yapıldığı tarihte Eskişehir Kolej inşaatına teslim edildiği mahallinden alınan malûmattan

anlaşılan çimentoların vasfı şu suretle tesbit edilmiş bulunmaktadır.

MgO	% 1,1	7 Günlük mukavemetler :	
SO ₃	% 2,6	Tazyik	Cer
Ateş zayıatı	% 1,1	266	21,3
Gayri münhal	% 0,13	284	22,1
Hidrolik Modül	2,1	306	22,6
Le Chatelier	1,7 mm	261	23,6
Donma Başlangıcı	20 dak.	279 Kg/cm ²	22,4 Kg/cm ²
Vasatı			
Donma sonu	3 saat 5 dak.		

(Bu neticelerin normlarımıza yakın fakat normlara mutabık olmadığı ve bilhassa donma başlangıcının erken ve tashihata muhtaç olduğu malûmdur.)

6 — Vasıf düşüklüğünün sebep ve amilleri:

Fabrikanın teknik işletilmesine gerektiği şekilde ehemmiyet verilmediği, imalâtın yetişmiş işletmeye itibak ettirilmiş personel ve yeteri kadar selâhiyetli teknik elemanın vazifelendirilmemiş, kalite kontrolünü lüzumu veçhile ehemmiyetle yapılmamış olması çimento vasfının düşüklüğü sebepleri olarak görülmüştür.

7 — Alınmış olan tedbirler:

Fabrika İdaresinin, düşük kaliteli olduğu anlaşılan bir kısım çimentolarının müstehliklerini haberdar ve bu çimentolardan tevellüd etmiş olan zararı tanzim etmiş ve bilhassa laboratuvarının ıslahına başlanılmış ve yetkili teknik personelin teminine tevessül edilmiş bulunduğu anlaşılmış olup bu cihetleri memnuniyetle kaydetmek isteriz.

Netice olarak, işletme rejiminin iyi bir kontrole tabi tutulması ve laboratuvarın ıslahı ile lüzumlu tah-lil ve tecrübelerden sonra matlup vasıflı çimento istihsaline başlanacağı müşahade ve tesbit olunmuştur.

8 — Alâkalı meslek mensuplarımıza duyurulması lüzumlu görülen husus:

Yukarıda izahına çalışıldığı şekilde tetkik ve tesbit olunan Eskişehir Çimento Fabrikasının şimdiye kadar-ki istihsalâtının meslekdaşlarımız tarafından istimal edilmesi halinde lüzumlu tecrübelerin yaptırılmasını ihtiyatlı bir hareket addederek keyfiyeti itilalarına arzederiz.

9 — Birlikçe arzedilen hizmet:

Fabrika idaresinin yeniden istihsale başladığı sırada Birliğimize müracaat eyliyerek imalâtı hakkında tetkikte bulunmamıza ve neticesinin meslekdaşlarımıza duyurulmasında faide mütalâa edeceğine kani olarak Fabrikaya bu yolda hizmet arzedilmiş bulunmaktadır. Bu suretle alınması melhuz neticelerin alâkalı üyeleri-mize duyurulacağını da tabii addederiz.

Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği
İdare Heyeti